

CRISTINA VILLA

Els orígens del “vot de poble” d'Argentona a sant domènec

Segons Jaume Clavell en el llibre *La Xarbotada* la celebració de la Festa del Cantir el dia 4 d'agost (festivitat de sant Domènec), està vinculada a la història de les aigües de la vila i es remunta a mitjan segle XVII, quan una devastadora epidèmia de pesta va afectar la població catalana.

Malauradament i degut a la pèrdua de documents de l'arxiu parroquial d'Argentona (cremat l'any 1936) és molt difícil determinar amb exactitud quan i per què el poble d'Argentona es volcà fervorosament a sant Domènec realitzant el “vot de poble” que amb tanta devoció ha anat renovant any rere any durant segles.

A mitjan del segle XVII confluïren a Catalunya tres factors que van enfonsar la gent en un estat de desesperació i impotència: la fam, la guerra i la pesta.

Entre els anys 1650 i 1654 una gravíssima epidèmia de pesta va afectar gran part de Catalunya; hom l'ha definit com “[...] la més terrible epidèmia de la història

moderna catalana[...]

Aquest brot de pesta es va iniciar a València i va afectar els territoris de la Corona catalano-aragonesa.

Segons descriu Miquel Parets (testimoni d'aquella època) l'arribada d'un vaixell comercial procedent de València seria un dels responsables del contagi de la pesta a la ciutat de Tarragona:

“També en lo mateix temps, que era en la Quaresma de 1650, se posà la pesta en Tarragona, a ont s'hi moria moltíssima gent, que diuen vingué ab una barca que aportava robes del regne de València, de modo que s'hi apode-

rà en gran manera, que s'hi moria moltíssima gent”

El contagi es generalitzà i la pesta va arribar a Barcelona el gener de 1651. Segons J. Danti en el seu estudi sobre les crisis de mortalitat a la comarca del Vallès Oriental durant els segles XVI-XVII: “[...] es corrobora plenament el pas de l'epidèmia de 1651-1652 [...]”

A Mataró la malaltia aparegué a finals del mes de gener de 1652. Entre els mesos de març i abril les autoritats mataronines i les classes benestants van abandonar la vila fugint cap a les poblacions més properes de l'interior com Sant Andreu de Llavaneres, Argentona, Dosrius, Canyamars...; durant els mesos de juny, juliol i agost es va produir un abandó general de Mataró.

Així doncs sembla fàcil que la pesta afectés Argentona i provocés una gran mortalitat entre la seva població.

Una mortalitat tan elevada provocà moltes pors i angoixes a la gent que, desesperada, va arribar a creure que la pesta era un

MARIA *assessora tècnico-fiscal
assegurances - gestions*

C/ Les Parres, 6-8 - Tel. i Fax 93 797 02 06
ARGENTONA

QUEVIURES-CANSALADERIA

EMBOTITS i FIAMBRES
D'ELABORACIÓ PRÒPIA

CASA
Fontcuberta

ESTABLERTA DES DE 1892

Tel. 93 797 03 07 - 08310 ARGENTONA

càstig de Déu a causa dels greus pecats comesos pels homes. Per això no és gens estrany que moltes poblacions volguessin aplacar la ira de Déu realitzant actes religiosos per tal d'implorar el seu favor diví i van buscar protecció entre els sants i els oferiren "vots de poble", actes solemnes i de gran compromís que tenien un sentit perpetu.

Segurament, com a conseqüència de l'epidèmia de pesta de 1652, Argentona inicià una profunda devoció a sant Domènec (Burgos 1170-Bolonia 1221), dedicant-li un altar en la seva església, creant una cofraria de sant Domènec i celebrant el dia 4 d'agost, festivitat del sant, un aplec en honor seu.

Sant Domènec era conegut com el sant patró de les aigües des del segle XIII. Segons la tradició, es conta que trobant-se sant Domènec i sant Francesc en un convent de Cremona (Itàlia), entre 1220 i 1221, els religiosos que hi vivien es dolien de tenir les aigües del pou infectades i van demanar a sant Francesc que beneís les aigües, però aquest insistí que ho fes sant Domènec ja que era més gran i així li corresponia fer-ho. Des del moment de la benedicció les aigües van ser bones i saludables.

Per aquest motiu, s'han atribuït propietats miraculoses i medicinals a les fonts i els pous consagrats a sant Domènec. Segons el "Costumari Català" de Joan Amades i fent referència a la celebració a Barcelona del dia 4 d'agost:

"La pagesia del pla de la ciutat feia festa, i en llargues corrues, qui a peu qui en carro, venien a cercar aigua miraculosa de Sant Domènec. Perquè es conservés amb més puresa se l'emportaven en càntirs nous que compraven expressament en una fira exclusiva de càntirs que tenia lloc pels voltants del convent de Santa Catarina. Tot l'any guardaven curosament l'ai-

gua per fer-la servir de remei contra les tercianes i les quartanes."

El dia 4 d'agost va passar a ser la data més important en el calendari festiu argentoní, en commemoració de l'alliberament de la pesta del segle XVII. Amb aquest motiu se celebrava, any rere any, un ofici en honor del sant durant el qual era renovat el "vot de poble" i posteriorment es beneïen les aigües de la font més important de la vila.

Aquest "vot de poble" i la benedicció de les aigües de la vila que se celebraven cada any el dia 4 d'agost donà lloc a l'Aplec de Sant Domènec, manifestació popular en la qual els terrissers de les rodalies feien parada per a vendre la seva producció, ja que es creia que les aigües, un cop beneïdes, tenien propietats remeieres sempre i quan es possessin en un càntir nou. En el "Costumari Català" de Joan Amades també es fa referència a aquest fet:

"Una de les notes típiques del dia d'avui (4 d'agost) era la fira, consistent gairebé només de càntirs i melons. Ja es feia en el segle XVIII pels clustres del vell convent de Santa Catarina i pel carrer de Samoleres, on antigament hi havia establerts un gran nombre de plats -i- olles especialitzats en la venda de càntirs, i qualificats per això de cantirers, a fi de distingir-los dels altres, que venien més de l'altra terrissa. També eren molts els qui mudaven càntirs vells per d'altres de nous comprats precisament a la fira, creguts que feien l'aigua més fresca i que la guardaven de tota malura i contaminació.

Els nostres avis associaven estretament la idea de sant Domènec amb els càntirs. Tota l'aigua de sant Domènec, per tal que mantingués íntegrament la seva virtut remeiera, havia d'ésser posada en un càntir nou; no fer-ho així li hauria fet perdre la gràcia. [...]"

Al pas dels anys, l'esmentat Aplec de sant Domènec, va anar prenent més importància i es convertí en l'esdeveniment de l'any més commemorat a Argentona, al qual assistien més persones i que tenia un caire més popular. Atria gent d'altres poblacions per tal de gaudir de les aigües i passar una jornada de festa.

Encara ara, el dia 4 d'agost, dia de la Festa del Càntir, es renova el "vot de poble", es beneïen les aigües de la font de Sant Domènec i se celebra una fira de terrissa que reprèn el fil d'aquelles antigues parades que tenien lloc al voltant de l'antic Aplec de sant Domènec.

El dia 4 d'agost va passar a ser la data més important en el calendari festiu argentoní, en commemoració de l'alliberament de la pesta del segle XVII. Se celebrava un ofici en honor del sant durant el qual era renovat el "vot de poble"

BIBLIOGRAFIA

La Vanguardia. Història de Catalunya; Bon cop de falç CD3; la demografia.

GALOFRE, J./ COMAS, P./ VERGÉS, O.: *Història Moderna de Catalunya* Ed. Teide, 1985.

Fr. R. CASTAÑO, O.P. *Santo Domingo de Guzman*. Colección Los Santos. Tomo 4. Pàgina 164.

AMADES, JOAN: *Costumari Català*. El curs de l'any. Volum 4. Estiu. Barcelona: Salvat Editores S.A., Ed. 62, S.A., 1982. (Dia 4 d'agost, pàg. 728-740).

CAPMANY, A.: *Calendari de llegendes, costums i festes tradicionals catalanes*. Juny, juliol i agost. Barcelona: Laia, 1978.

CLAVELL, JAUME: *La Xarbotada*. Argentona, 1976.

FORN i SALVÀ, F.: *Déu Nostre Senyor vulla alzar la ma da aquest asot del Contagi. Una aproximació a l'epidèmia de pesta bubònica de 1650-1654 al terme del castell de Montpalau, al terme del castell de Palafolls i Mataró* Accésit premi Iluro 1992. Caixa d'Estalvis Laietana, 1993.